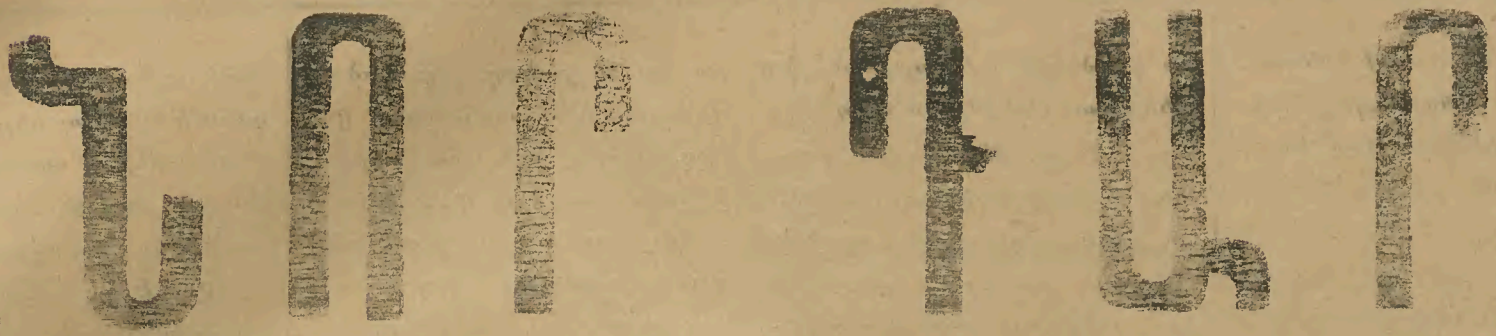

ՕՐԱԳԻՐ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ 20 ՓԱՐԱ ՊՂԻՆՁ

ԳԻՆ 30 ՓԱՐԱ ԹՈՒՂԹ

Ը. ՏԱՐԻ 13 ԲԷՊԻՒԼ ԷՎԷԼ

ՉՈՐԵՔՇՈՒԹԻ 16 ՄԱՐՏ 1877

Ն. Տ. ՄԱՐՏ 28 ԹԻԻ 1998

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԽՆԴԻՐ ԴԱՍՏԻՍՏԱՆԻԹԵԱՆ
ՅԱՏԵՆԻ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎՈՅ
(Շար. և վերջին ԲԻ- 1997)

Ես հոս քաղաքական դաս-
տիարակութիւն ըսելով՝ քաղա-
քագիտական դպրոց մը բանանք
ըսել չեմ ուզեր, զի այդ վեր է
մեր կարողութենէն, այլ կու-
ղէմ ըսել թէ՛ քաղաքականութիւն
դպրոց մը քաղաքականութիւն մը
և դայն յառաջ վարել ու անկէ
չը շեղիլ գիտանաք:

Ազգի մը քաղաքականութիւնը
ազգային կոչուելու հա-
մար իր համազգային քաղաքա-
կան դրոշմ վրայ հիմնեալ ըլլա-
լու է. մեք այսօր մէկ քանի
տէրութեանց տակ կը գտնու-
ուինք. կրնան տոնք բարեկամ
ըլլալ իրարու, երբեմն ալ թշ-
նամի, ուստի մեզ համար իբրեւ
սկզբունք վտանգաւոր է այն
քաղաքականութիւնը, որով մի-
ոյն կամ միւսին թմբուկը զար-
նել կառավարութիւնը երբեմն
և միշտ կը վնասուինք, զի դէպ-
քերը փոխուելուն պէս՝ մեք ալ
ընթացքիս պիտի փոխենք ան-
շուշտ, սակայն այն ազգը որ
տեւական քաղաքականութիւն
մը չունի և միշտ կը փոխէ իր
գերը, ապա չը կրնար գտնալ
և ոչ մէկէն, ինչպէս որ մեք
քաղաքականութեան մասին և
ոչ մէկէ մը պատիւ գտած չու-
նինք, զի որոշ և հիմնական քա-
ղաքականութիւն մը չունինք՝
որու համեմատ պատիւ ալ գըտ-
նենք:

Սակայն ինչո՞ւ է որ չունինք
այդ քաղաքականութիւնը. —

պատճառն այն է որ ազգերնու
ընդհանրական քաղաքական վի-
ճակին վրայ տեղեկութիւն չու-
նինք:

Ոչ մեք գիտենք Ռուսա-
տանի և Պարսկաստանի Հայոց
քաղաքական վիճակն ու շահը
և ոչ անոնք փոխադարձաբար
մերը գիտեն:

Այս բեմը չը ներէր այս կէ-
տին վրայ աւելի խօսելու:

Ուստի կեղքակացենք թէ
իշխանութեանը տակ կեդրոնա-
կան վարժարան մը պէտք է՝
ուր տրուի՝

1. Կրօնական դաստիարա-
կութիւն,

2. Ազգային դաստիարակու-
թիւն,

3. Քաղաքական համազգա-
յին դաստիարակութիւն:

Այս վարժարանն է ահա
Ղալաթիոյ նորակառոյց վար-
ժարանը՝ որ պէտք է ըլլայ ուղ-
ղակի Ուսումնական խորհրդոյ
հոգաբարձութեանը կամ տես-
չութեանը տակ, և ուրիշ ելած
աշակերտք թէ եկեղեցական և
թէ աշխարհական տարածուե-
լու են բոլոր ազգային վարժա-
րանաց և պաշտօնարանաց մէջ:
Հոն ընդունուելու են բոլոր այն
մանկունքն ու մարդիկը՝ որք
Հայ անունը կը կրեն թէ և ըլ-
լան Բողոքական կամ Փաթուրի:

Այդ վարժարանին մէջ մեզ
պէտք չէ սովորեցնել թէ Գաղի-
երէնք, թուարքանութիւնը և այլն
ինչպէս սովորեցնել է, այլ
պէտք է սովորեցնել թէ՛

1. Ազգային կրօնք ինչպէս
սովորեցնել է՝ որ անկրօնու-
թիւնը չը կարենայ յաղթող հան-
դիսանալ:

2. Թէ ազգային կեանքը
ինչպէս տպաւորելու է տղայոց
որտին մէջ, որ դայն ամեն ուրիշ
կեանքերէ նուիրական և նա-
խապառիւ համարեն և օրա-
րամուրթեան չը մատնուին:

3. Թէ ազգային քաղաքա-
կան կեանքն պատմական տե-
սութեամբ ի՞նչ էր իր ծագա-
նը միջոցին, ի՞նչ քաղաքակա-
նութիւն բռնեց որ զարգացաւ
և ի՞նչ՝ որով իւր անկախութիւն
կապրի աշխարհիս ամեն կողմը
և վերջապէս ի՞նչ քաղաքական
կեանք բռնելու է՝ որ զանա-
զան տիրող շահերու տակ ազ-
գին որ և է մօտը չը վնասուի
միւս մասին բռնած քաղաքա-
կանութենէն:

Երբ անգամ մը մէկ քանի
շրջան այս դասերն աւարտող
դասաւորք և պաշտօնեայնք
անկէ դուրս գալով ազգին ա-
մեն կողմը տարածուին՝ վստահ
եղիք՝ որ այն վայրկեանէն սկսած
է վերակենդանութիւն մը Հայոց
ազգին համար, որու աւանդա-
պահն եղան մեր նախնիք մին-
չեւ ցայսօր և Հայոց ազգը այս
աղաւտութեան դարուս և այս
սահմանադրական աւուրս հա-
սուցին:

Անպատուութիւն է մեղ և
աններելի վատութիւն, որ նախն-
եաց ամենայն տառապանք ու
չարչարանք ցայսօր հասուցած
այս Հայ ազգը՝ մեք այս աղա-
ւտութեան դարուս և սահմա-
նադրական դրութեան մէջ
մեռցնենք և թռնեցնուս չը
հասցնենք:

Թող ժողովը ընդունի այս
սկզբունքը՝ այն ատեն պատ-
րաստ եմ նաև անոր եկամուտի
աղբիւրները ցուցնելու և աւելի
մանրամասնութեան մատնելու:

ՆԵՐՔԻՆ

ԵՐԵՍՓՈՒՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Երկուշաբթի օրուան համար
մուտքի տուտակ եկած ըլլալով
մեզ տպագրական տեսութեան
կողմէն՝ ներկայ դատուեցանք
որոշեալ ժամուն:

Երեսփոխանք խորհրդարա-
նը չը մտան մինչև որ վսեմ. Նա-
խագահը գալով իւր աթոռին
վրայ չը բազմեցաւ: Իսկ անկէ
տեղերնին նստան. չը գիտենք
թէ միշտ միևնոյն աթոռն ընտ-
րած են նստելու, ինչպէս է եւ-
րոպական խորհրդարանաց մէջ:

Նախագահին առջև զան-
գակ չի կար. որ ծանուցանէր
ժողովին բացուած ըլլալը, սա-
կայն հրաման ընելով նախորդ-
նիստին ատենագրութիւնը կար-
դալ՝ ատենը բացուած հա-
մարուեցաւ. կարդացուած ա-
տենագրութիւնը ոչ այնչափ ա-
տենագրութիւն էր՝ որչափ նա-
խորդ նիստի խօսուածոց խիստ
համառօտ մէկ բովանդակու-
թիւնը, ուր քուէարկուած օ-
րէնքը և անոր վրայ եղած բա-
րեփոխութիւնը յիշուած էր
գիտողութիւն ընող և յաճորդ-
նիստին խօսք ուղող երեսփո-
խանաց անուններն միայն յիշ-
ուելով՝ առանց մերիմին և եւ-
րոպականին պէս յականէ յան-
ուանէ իւրաքանչիւր երեսփո-
խանի բերնէն ելած ամեն բառ
նշանակուած ըլլալու:

Ասկէ ետքը նախագահը եր-
կու խնդրագիր և երկու հեռա-
դիր ժողովին ուղղեալ ըլլալը
ծանուցանելով՝ առանց ատոնց
նիւթը համառօտիւ բացատրե-
լու խնդրագրաց նախաքննիչ

գիւանին յղեց, որով երեսփոխանը այժմ խնդրագրոց գիւանին չորս խնդիր յղած եղան բայց բնաւ չեն գիտեր թէ ի՞նչ է յղածին :

Այս մանր գիտողութիւններն որ կրնանք միմիայն երեսփոխանաց ուշագրութիւնն արթնցնելու համար է, և ոչ թէ թերութիւնն յայտնելու նպատակաւ, զի ամեն նոր բան ասանկ թերութիւններով կսկսի և լուրջ քննադատութեամբ կը կատարելագործուի :

Այս ատենական գործողութիւնէն անմիջապէս ետքը Նախագահը օրակարգին վիճարանութեանը հրաւիրեց զերեսփոխանս :

Առաջին խօսքը վսեմ Մարտիրոս Սեպուհէ Եփէնտի առաւ ատենական կանոնադրին 30րդ յօդուածին դէմ խօսելու, որով տրամադրութեամբ կառավարութեան հարցում ուղղորդ երեսփոխան մը միայն իրաւունք պիտի կրնայ ունենալ կառավարութեան տուած բացատրութեանը դէմ խօսելու, իսկ ուրիշ երեսփոխանք լուռ պիտի կենան առանց խօսելու իրաւանց : Եւ առաջարկեց որ ժողովը հարցումն ուղղորդ երեսփոխանն ու կառավարութեան առ այն տուած բացատրութիւնը լսելէ վերջը անմիջապէս առանց վէճի խնդիրը քուէի դրուելու տեղ՝ ժողովին վիճարանութեանէն ետքը քուէի դրուի :

Այս առաջարկութիւնը երկրորդեցին երկու մասնական երեսփոխանք ալ. սակայն Աւլահիւրաթի Յովհաննէս Եփէնտի դէմ խօսեցաւ առարկելով թէ՛ երբ այդ առաջարկութիւնը բնագոյնով մէկ նախարար մը ամբողջ երեսփոխանութեան հետ դէմ դէմի եկած պիտի ըլլայ և սակայն չը բացատրեց թէ ատկէ գալիք վնասն ի՞նչ է՝ քանի որ բոլոր սահմանադրական աղբացի մէջ այնպէս կը ըլլայ :

ՆԱԽԱԳԱՀ. — Ես ալ իբրեւ երեսփոխան իմ կարծիքս յայտնեմ, այս օրէնքները մէկ ժամանակի համար չեն, այլ ամեն ատեն պիտի գործադրուին. հետեւեալ ըստ այնմ մտածուելով հաստատուած են : Երեսփոխաններէն մէկը նախարարներուն դէմ ուղղելիք հարցման վրայ հարկաւ առաջուց լաւ խորհած ըլլալու է. այս խնդիրը խաղալի չէ. հետեւեալ քուէի վրայ Սեպուհէ Եփէնտի-

ին կարծիքէն եմ. այսինքն յետ վիճարանութեան քուէի դնել, այս օրէնքը մէկ անգամ գործադրուելով չը վնասար. նախարարներէն ուրիշ բաներ ալ հարցնող թէ որ ըլլայ՝ դարձեալ նոյն օրէնքով կրնայ հարցնել. գործը արդէն գոյանի չէ, նախարարութեան տուած բացատրութիւնը եթէ առաջին հարցումն ընող երեսփոխանը գոհացուց, լաւ, իսկ եթէ չը գոհացուց՝ դարձեալ հարցում կըրնայ ուղղուիլ :

Նախագահն այս քուէին վերջը քուէի դրաւ և մեծադոյն մասամբ ընդունուեցաւ, որով դէմ բայց քուէի դրուելէն ետքը մասնական երեսփոխան մը զաղանի քուէ խնդրեց, ուստի և արձանագրուելով անոր այդ խնդիրն յառաջակային մէջ ձեռք առնելու պայմանաւ՝ խնդիրը գոյուեցաւ. մինչդեռ գաղտնի քուէն՝ խնդիրը յայտնի քուէի չը դրուած պէտք է խնդրել, զի այս կերպով ամեն մարդ յայտնի քուէին չը յաջողիլը անհնելով կրնայ գաղտնի քուէ խնդրել և ժողովին որոշմունքը ոչնչացնել, սակայն չը գիտենք՝ ինչու վսեմ Նախագահը անոր խնդիրը իբրեւ բողոք միայն արձանագրուեցաւ չը բաւականացաւ :

Այնչեւ ետքը 32րդ յօդուածը կարգադրուեցաւ, որով տրամադրութեամբ նախարար մը գաղտնի կոչելու համար ժողովին երկու երրորդը այսինքն 120էն 61ին տեղ 81ը քուէ տուած ըլլալու է :

Առաջարկող եղաւ մահմետական երեսփոխանի մը կողմէն՝ որ այս 213ը մեծադոյն մասի իջնէ, սակայն նախագահն Էւրոպայի մէջ ալ այդպէս է ըսելով անցաւ :

Մարտիրոս Սեպուհէ Եփէնտի խօսեցաւ այդ յօդուածին վրայ, բայց ոչ վերագրեալ կէտին այլ նախարարաց ամբաստանութիւնը արդէն ընտրեալ նախաքննիչ գիւանին չը յղելու, այլ յատկապէս ընտրեալ մասնաժողովի մը յղուելուն վրայ : Բայ ասկից խնդրեց որ՝ այդպէս կազմեալ նախաքննիչ գիւանին տեղեկագիրը թէ հաստատական ըլլայ և թէ մերժողական ժողովին ներկայանայ, մինչդեռ ծրագիրը կը տրամադրէ որ մերժողական տեղեկագիրը ժողովին, տեղեկագիրը ժողովին չը հաղորդուի, այլ այդ նախաքննիչ գիւանին ինքը մերժէ և խնդիրը գոյէ :

Սակայն այս խնդիրն անոր չմնալով և ատոր վրայ ուրիշ խօսող չը կենալով գոյուեցաւ

խօսքը և յաջորդ յօդուածոց վիճարանութեանը անցաւ : Սոյն յօդուածին այն տրամադրութեանը վրայ՝ որ Մեծ եպարքոսը կերպով մը լռելեայն անպատասխանատու կընէր ժողովին առաջը և որով վրայ բացատրութիւն հարկաւոր էր՝ ոչ ոք գիտողութիւն չըբաւ :

43րդ յօդուածը կը տրամադրէր որ ամեն հիմնական խնդրոց որոշումը ժողովին երբ անգամ քուէէն անցնելովը վերջնական որոշում համարուի, ի բաց առեալ դրամական խնդիրն՝ որ մէկ անգամի մեծամասնութեան քուէովը վերջնապէս վճռեալ կը համարի :

Սոր դէմ Հայկապի Հայ երեսփոխան Խարաճեան Մեծ Մանուկ Եփէնտի ընդարձակ ատենաբանութիւն մը քրաւ, թէ դրամական խնդիրը որքան մեծ կարեւորութիւն ունի որ անոր վրայ ոչ թէ ուրիշ խնդիրներէն նուազ, այլ անոնցմէ շատ առաւել վիճարանելու ենք եթէ կարելի է. թէ այդ դրամական խնդրոց վրայ ստիպողաբար որոշում տալէն ոչ թէ երկրին շահ մը, այլ ընդհանրապէս ապագային մէջ մեծ վնաս պիտի տեսնենք. թէ՛ այդ խնդիրն դրամական ենա հասն քննահանրապէս ստիպողական խնդրոց կարգն անցնելու, մինչդեռ երբ մասնաւորապէս իբր ըստի պողական խնդիր բերեն ժողովիս երբեմն կրնանք իբր այն որոշում տալ բայց իբրեւ բացառութիւն, ոչ իբրեւ ընդհանուր օրէնք : Եթէ, ըսաւ, ըսուի թէ Եւրոպայի մէջ ալ դրամական խնդիրն ընդհանրապէս ստիպողական ըմբռնուած է՝ ատոր կը պատասխանեմ թէ՛ մեք պարտական ենք մեր երկրին յարմար օրէնքները դնել և Եւրոպայի օրէնքներն մեր պիտոյից յարմարցնելով փոխ առնել անկէ. որպէս զի մեր առ երկրին ունեցած երեսփոխանական պարտաւորութիւնն իսկ մըտք գործադրած ըլլանք :

Աւլահիւրաթի Օհաննէս Եփէնտի ատոր դէմ խօսեցաւ. ըսելով թէ այս խիստ փափուկ խնդիր մ'է, թէ այդ դրամական խնդիրը շատ մը ատեն նախաքննիչ գիւան կրնայ մէջ պիտի յուզուի (ամեն խնդիր պիտի յուզուի ընդ նմին և դրամականը) և երեսփոխանական ժողովին մէջ միայն մէկ անգամի որոշում պիտի ստանայ, թէ՛ երբ որ մէկ անգամէն աւելի վիճա-

րանուի էտին չիգար և թէրևս գեշութիւն մ'ալ կըլլէ. թէ՛ Եւրոպայի մէջ ալ այդպէս է, ուստի ես բնաւ այս օրէնքին հաստատութիւնը կառաջարկեմ :

Հէյոէքի մահմետական երեսփոխանը երկրորդից Մանուկ Եփէնտի առաջարկութիւնը պնդելով թէ՛ դրամական խնդրոյն անանկ մէկ անգամ որոշում տալը բաւական չէ, դո՛ւնէ երկու որոշում տրուելու է. այս կերպով կրնանք բնաւ այս խնդիրը հասարակաց շահուն համար լուծել. որպէս զի այս կերպով դո՛ւնէ հասարակաց դրամական կառավար վերնայ :

Նախագահը երրորդ ընթերցման միջոյին թողուց այս խնդրին վիճարանութիւնն ալ և անցաւ միւս խնդրոց :

44րդ յօդուածը նախարարութեան յղեալ աղբարագրոց մինչև 15 օր պատասխանը ժողովին բերուիլը կը տրամադրէր. այս 15 օրը 8 օրի իջաւ :

Մահմետական երեսփոխաններէն մէկը հարցուց թէ՛ ես պատճառաւ երեսփոխանաց առնանքովը կը հրատարակուին լրագրաց մէջ իրեն խօսքերն :

Նախագահը պատասխանեց թէ իրենց խօսքերուն պատասխանաբար չը զգուշացնենք :

Այսպէս ատենը գոյուեցաւ ժամ 8 1/2ին, որով վրայ ունեցած տեսութիւնն իսկ վաղուան կը թողունք :

Վ Ա Ն

Լրագիր՝ որ մեծ սուտեր շինելու մասին ամենակատարեալ յաջողութիւն ունի, բայց կըլեցնելու մասին խիստ տկար է, երեկ կը գրէ թէ վանէն Պօլիս հասած նամակ մը կրնէ եղեր թէ՛ Սղաբեկեան Մարկոս Եփէնտի վան հասնելով շատ մը բարեկարգութեանց ձեռնարկեր է. թէ վանայ հասարակաց ապահովութեանց հսկողութիւնը Հայոց յանձնուեր է. թէ գիշերապահ Տաճիկները ցրուելով անոնց տեղ Հայ պահապան դուներ է, թէ ատոնց հրաման տրուեր է իրենց չը հնազանդողն եթէ Տաճիկ մ'ալ ըլլայ զարնել մեռցնել, թէ Տաճիկներն այս կարգադրութեան վրայ դանդաղ յարուցեր են, բայց կուսակալին յորդորմամբ տեղերին նստեր են հանդարտ, համոզուելով որ՝ այլ ևս վանայ կառավարութիւնը ներկայանողն Հայերն են :

Այս տողերը կարգացողը անշուշտ մոռցած ըլլալու է մեր մայրաքաղաքէն վերջ մեծ տէրութեանց դեսպաններուն կ. Պօլէն միահամուռ մեկնելու ուղարկելուն ու մեկնելին ինչ տոնոց գլխաւոր ու հիմնական պատճառները. բայց մեք է մեզ հետ քիչ շատ խելք ունեցողները մոռցած չեն. ուստի այդ Լրագրի ուղղելալ կարծեցեալ նամակը, ճիշդ ու ճիշդ կովկասէն եկած նամակին նման բան մը ըլլալը հաստատելու համար, կարելինքն մարտ 3 թուականաւ վաճառելի Բ. Պօլսոս Աստուածատուրեան ստորագրութեամբ Պօլսոս առ Գաբաժաճեան ֆանտոս ուղղելալ նամակին առ մարտ 5 ըրտարակել թաւ կը համարինք:

«Թուէս 7 օր առաջ Աղա. Բեկեան Մարկոս Էֆէնտի տեղըս եկաւ. ձեր նամակն իրեն տուի եւ բարեկեցի. եւ տեսնուեցանք. Զարարեան Մ. Սարգիս աղայի տուն հիւր եղած է. մը. տագիր է յարաթ կամ երկու. չաղթի տեղէն մեկնել:»

Շաբաթ կամ երկուշաբթի ըսածը մարտ 6 կամ 8 թուականն է. կարինէն վան 12 օր կը տեւէ. ըսել է Աղաբեկեան մարտ 20ին վան պիտի հասնի. որմէ կը հասկցուի թէ Աղաբեկեան դեռ ճամբան է եւ տակալին հինգ օր կուզէ վան հասնելու. Աղաբեկեան հոն հասնելէն վերջը այս անկարելիները կարելի ընելու համար դոնէ էն քիչը մէկ ամիս պէտք է. որով ատենք եղած ըլլալու համար ապրիլ 20 թուականը հասած ըլլալու էր. 20-25 օրէն ալ վանէն գրուած նամակը հոս կրնայ հասնիլ. ըսել է մայիս 15:

Սրգ Լրագիր սխալ ըմբռնելով իր գրած թուականը ՄԱՅԻՍ 15 է կործեր գրին, մինչդեռ մարտի 15 ըն էր. սա կայն միթէ աւելի լաւ չէ՞ր ըլլար որ երկու շաբաթ ալ համբերելով ապրիլի ՄԷԿԻՆ հրատարակել. որպէս զի սուտ չըսի, ՇԱՆԱՅ ըրի բտեր եւ իր ընթերցողները ապուշի տեղ դրած չըլլար:

Բ. Դուռն խառն մասնաժողով մը կազմել որոշեց, արտաքուստ Տաճկաստան ղէնք չը մտնելու համար հսկելու, օտար տէրութեանց գործակալութեան հրաւեր եղաւ սոյն մասնաժողովին մէջ իրենց կողմէ կարգելիք անձինքը որոշելու:

Երգրումի Հայ երեսփոխան Մեծ. Խարաճեան եւ Համադասպ Էֆէնտիներն կ. Պօլսոս հասան երկուշաբթի օր եւ երէկ ժողով

վոյն ներկայացան: Կը յուսանք թէ այս փորձառու Հայ Էֆէնտիներն պուստի պիտի ըլլան ազգին նոյն բարձր ժողովոյն մէջ, ուր արդէն Հայք ազգեցում թիւն ստացած են եւ ասանցմով ալ աւելի պիտի մեծնան:

Երեսփոխանական ժողովոյ նախագահը Ահմէտ վէֆիք է. ֆէնտիին վէզիրութեան աստիճան չնորհուեցաւ:

Գօնաթիւ թիւիօնէլ Լրագիրն հետեւեալը կը գրէ.

Եթէ Ռուսիա ճշմարտապէս խաղաղութեան կը փափաքի թէ ոչ հետեւեալ գործերէն կրնայ գուշակուիլ. Սերիլոյ իշխանը՝ իւր ժողովրդեան խաղաղութիւն հրատարակելով կըսէ թէ Սուլայ գաղտնի զօրաւոր ձեռնարկէլ անցած է. Նիքիդա իշխանը յամառութեամբ կը պնդէր իւր պահանջմանցը վրայ, այնպիսի լեզուով մը որ յայտնի կերեալ թէ թերադրուած է. անոր գրեգոց պատերազմի վիճակի մէջ դուրսը, Ռուսիոյ կողմէն Գերմանիոյ դիրքը որ մինչև ցարդ հաւանութիւն կուտայ Ռուսիոյ բանակին յոտին կենտրոն-Պիլմարգ իշխանին բարիզու աշխարհահանդիսին Գերմանիոյ ալ մասնակցելուն համար: Հանած արգելքը-Գերմանիոյ պաշտօնէութեան դիւրութեամբ դիւրսիսն աղատօրէն գործելու թող տալը. պայմանաւ որ նմանօրինակ դիպաց մէջ Ռուսիա զԳերմանիան աղատ թողու, վերջապէս Ռուս զինականաց բոլորքը Զարին բանակին յառաջ խաղալ հրամայելը եւ թէ զանոնք ցրուելու դիւրութիւնը հաւաստիկ պատերազմի դուժերը:

Սորդ գէտ կըռոյն միւս նըժարքին մէջ ինչպիսի խաղաղական տարրեր կրնամք գտնել. քաղաքագիտական մեծ տարտամութիւն մը, եւ մեծամեծ վըճիռներ Ռուսիոյ զին. որական ձեռնարկութեանցը մէջ. հաշտութեան սպասովութիւններ անընդունելի հիմանց վրայ հաստատուել. Տաճկաստանի ժամանակ տալ ու քաղաքագիտութեան յաջողութիւն գտնելը.

Ռուսիոյ կայսեր խաղաղասիրական յոյճքեր, սակայն առանց Մօսկուայի մէջ խօսած ճառին յետո կազմանք՝ ինքնաթիւ վերջին ճանապարհորդութիւնը. սակայն թէ ե Պէտլինի մէջ յաջողութիւն գտաւ օտ, բայց չը կարծուի որ Պէտլիոյ մէջն ալ յաջողի. ահա ատենք են խաղաղութեան առհաւատչեալները:

Ասկէ կը հետեւի թէ Լօնտոնայի մէջ շատ դժուարութիւն

կայ, թերեւ խաղաղութեան ծանրութեանը վրայ չափազանցօրէն կը մտածուի. սակայ մեր նկարած պատկերը ճիշդ է:

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ա Լ Ո Ի Բ

Վիեննա 26 մարտ
Իկնաթիւ հազիւ թէ հոս հասաւ, սկսաւ քաղաքագիտաց ըով յաճախել, վաղը կայսեր պիտի ներկայանայ. Բէթրս. պուրկ երթալու ժամանակ Պետլինէն պիտի անցնի. Պաշտօնական լրագիրը տակաւին խաղաղութեան յոյս կը յայտնեն, երկր կայսերաց առաջարկելիք նոր ծրագրոյն յաջողելուն համար Բանակաց խաղաղական վիճակի մէջ գրուելու համար Բ. Դրան կարծիք պիտի հարցուի:

Բեշթա 26 մարտ
Եթեանասուն ու վեցուկէս միլեօն ֆիօրինի փոխառութիւնը խորհրդարանը ընդունեց:

Պետլին 26 մարտ
Կիլեօմ կայսրը չնորհալալութեան նամակ մ'ուղղեց Պիլմարքին, նոյն նամակին մէջ կըսէ թէ Սթօք Ժողովոյն հրաժարիլ յանձն չառնուր:

Աթէնք 26 մարտ
Տէլիթորիի հարցման մը պատասխանելով բաւ թէ խորհրդարանը զատկական տօներէ անմիջապէս վերջը պիտի բացուի այլ եւ այլ կարն որ ինքրոց առ կախ մնալուն համար:

Առ Երեսփոխանական ընտրող Սամաթիոյ

Սամաթիոյ թաղին պակասած երեք երեսփոխաններուն տեղ նոր ընտրութիւն ընելու համար Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կողմանէ հրահանգ եկած է մեզ. ուստի անմիջապէս ընտրողական ժողով կազմուելով եռապատիկ թուով հետեւեալ ընտրելաց ցանկը պատրաստած եմք ի դիւրութիւն մեծապատիւ ընտրողաց:

1. Եղիա Էֆ. Տիտեւեան
2. Կարապետ Զիյճեան
3. Կոստանդ Կոստանդեան
4. Յակոբ Նիքիթեան
5. Պարոնեան
6. Յարութիւն Թիւլեան
7. Նշան Յենկերճեան
8. Պետրոս Զիյճեան
9. Ռուբեն Աթանասեան

Ընտրողը աղատ են ատենցմէ դուրս անձանց եւ քուէ տալու, բասական է որ ընտրելիք անձը Սահմանադրութեան տրամադ

րութեանցը համեմատ 30 տարին լրացուցած, Օսմ. հպատակ եւ ազգային օրինաց հրմուտ ըլլան եւ ընտրողութեան իրաւունքէն զրկուած չըլլան:

Քուէարկութիւնը պիտի ըսկաի յառաջիկայ մարտ 20 կիւրակէ օր. Թաղ. խորհուրդարանը ժամը 1 էն մինչև 4. եւ անմիջապէս քուէհամարի գործողութիւնը պիտի կատարուի, հետեւաբար 4 էն ետքը դալիք քուէները անընդունելի պիտի ըլլան:

Անոնք որ իրենց քուէները անձամբ բերելու կարող չեն, պէտք է ստորագրեալ նամակաւ զրկեն ուղղելու առ նախագահն Ընտ. Ժողովոյ, բայց քուէթղթին տակ պէտք չէ ստորագրութիւն դնել. ծրար ծրար զրկուած նամակները չեն ընդունուիր:

Նաե ժամը 4 էն քետը եկած քուէներն ալ անընդունելի են. Ընտրողաց եւ ընտրելաց ցանկերը եկեղեցւոյ բակը իտես ժողովրդեան կախուած լինելով դիտողութիւն ունեցողները կամ անոնք որ ընտրող են եւ մուացմամբ իրենց անունները ցանկը անցած չէ, պէտք է դիմեն ընտրողական ժողովին մինչև յառաջիկայ շաբաթ առաւօտ անկէ վերջը ըլլալիք դիտողութիւնը անընդունելի պիտի ըլլան:

Հետեւաբար կը հրաւիրուին պատուարժան ընտրողք որ բոտայում իրենց ընտրական իրաւունքը ի գործ գնեն:

14 մարտ 877 Նախագահ Սամաթիոյ Ընտ. Ժողովոյ Տ. Արիստիս Մարքեան

ԴԻՍԿԱՍԱՆ

ՄԱՐՏ 14 ԵՐԵՎԱՆԻ

Հինգեաց	112—20
Մէթաքիք	114—00
Մէճիտիյէ	104—20
Պիլինձ	169—
Անգ. քիւրա	110—00
Բօլ	89—20
20 ֆրանգ	87—20
Գրիմից	51—20
Թղթաղ-բամ	160—20

Լօնտոն 24 մարտ
Էսհամը ումումի 12—09
Բարիզ 24 մարտ
Էսհամը ումումի 12—80

Գօնաթիւ
13—05 բացվե.
14—02 բարձր
14—01 ցած
14—00 գոյվ.

ՏՕՔԹԵՕՐ ՃԵՂԱԼԵՆ

Մասնաւոր դարձանիշ գաղտնիքն ախտից, միզանցքափորփոքմանց և անբողջ ծնունդական գործարաններու վերաբերեալ հիւանդութեանց:

Տօքթէօն ճէլալիան էֆէնտին Բարիզի և Պէլճիքայի բժշկական դպրոցներուն մէջ թէ աշակերտութեան միջոցին և թէ վկայեալ բժիշկ անուան վերէն վերջը յատուկ աշխատութիւն տուած ըլլալով յիշեալ կարգի հիւանդութեանց, կը ծանուցանէ, որ ամէն երկուշաբթի շրջաքշարթի և ուրբաթ օրերը ժամը 6էն մինչև 11 Պախէ քարու Համիտիէ թիւ պէտին կարգը Սինայեան վիշէն էֆէնտինի իջի գարուլու դեղարանը թիւ 32. իրեն գիմող հիւանդները պիտի բնութենի. նաև շաբթոյն միւս օրերն ալ ժամը 6էն մինչև 10 Բերտ Գայլօնճի գուլլուքի կից Թարլապաշի ճատտէսին 117 թիւ իւր բնակարանը:

Տ. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ ԳԾԱԳՐԻԶ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ճարտարապետական շինութեան ամեն տեսակ գծագրութիւններ, արարական և եւրոպական զարգածներու (օռնման) վերաբերեալ գծագրութիւններ յորինելու, նաև երկրաչափութեան վերաբերեալ որ և է աշխատութիւններ բնելու պատրաստ է: Նոյնպէս պատկերահանութեան մասին իւղաներկ և քարաքալէմ կենդանագիրներ և ընդօրինակական (բերութիւն) գծագրութիւններ գոհացուցիչ կը կատարէ:

Վերագրեալ գծագրութեան ամէն ճիւղերուն համար թէ վարժարանաց մէջ և թէ ի մասնաւորի դասախօսելու պատրաստ է:

Ձինքը տեսնել ուզողը բաղ ի ուրբաթ և կիրակէ օրերէ կէս օրէն ետքը կրնայ գտնել Նաֆիայի մէջ ընտան օտաւին, միւս ժամանակները Սամաթիա իւր բնակարանը:

Գարակէօմրիկի եկեղեցւոյ կալուածներէն Գարակէօմրիկ Գիլիտա փողոցը թիւ 6 խան, սրճանոց և քուրու քահվէճիի խանութ ինն հարիւր յիսուն զուրուշ ամսական ունի: Այս անգամ պայմանաժամը լրացած ըլլալուն ուզողը Գարակէօմրիկի եկեղեցւոյ խորհրդարանը

լուր օրերը ժամ երկուքէն մինչ չորս և կիրակէ օրերը մինչ ժամը 8 Թաղ. խորհրդոյ հետ կրնայ տեսնուիլ մինչ մարտ 14: Ի դիմաց Թաղ. խորհրդոյ Ատէնագլիր Ատէնագետ Գ. Գիլիթիճեան Ա. Բարթամեն

ՏՕՔԹՕՐ ՄԱՐԳԵՐ

Վիշննա մէքթայլինտ. պէշ սէնէ մուգատտէ մէքթայլինտ. պէշ պիր չող էզ սպախաթ թախանէլէրու բրաւա իթմիշ օլան տօքթօր Մարքեր. պուտէ ֆա Պէշիքթաշա Բաշա մա հալլէսինտէ րուս քիլիտէսի գարւ չընտա 4 նիւմէրօլու քէնտի խանէսինտէ հէր կիւն սաթթ 3-5է բազարտան մատա ֆա գիր խաթալարա մէճանէն պա գաճագ տըր:

Տօքթօրը միւսայիլէյհ հէր կիւն Գալաթաթա վօյլօտա սօղալլինտա Բօլօնէլ էճալխանէսինտէ սաթթ 7-9ա գատար պուլու ուպ հէր նէլի խաթալարա պաղաճագ տըր:

Պունաան մատա վաղթ լարտա պալէատէ զիքր օրլանան խանէսինտէ պուլունուր:

Միւսայիլէյհ տօքթօր, ճէրաճըք վէ էպէլիք վէ բահիմ իւֆիւնէթի, գանլը վէ գուրու պատուր, սթիմա, կէօլիս, տէրի խաթթալըք ֆրէնլի վէ օնտան գալիս օլլաղ, պուրուն կէօղ վէ բահիմ վէ ելլէրի նէ գատար էսկի օլա բէհրիլիլազ վաղթ խաթաթ տէֆի տէճէք, վէ պէլ սուգլուգ ելլէրի վէ էսկի քէնտի ալէթթ ընտա օն տէֆատա տէֆ իտէճէյլինի իլան իլլէր:

Դեկտ. 9

Ի Լ Ա Ն

ՄԻՀՐԱՆ ԱՐԻԿԵԱՆ

Եպիսկոպոս խանքնտա իւթ գաթտա 21 նիւմէրօլու օտաւտա հաֆթա ճէր կիւն էօյլէնտէն սօնա թալիպ օլանլարա իսան լէսաֆէթ պէյանք թիւրքի թալիմ վէ շակիրտանք հէր վէճէլէ խօշնուա իտէճէք տըր:

Ազգ. Հիւանդանոցի ներքին բժիշկ Տօքթօր Գարբիէլ էֆէնտի Նահապետեան, այսուհետեւ ամեն շրջաքշարթի օրերը ժամը 6էն 8 Սամաթիա իմրահօրը Թօ

գաթիւն Պ. Գարբիէլի գեղաբանը, և ուրբաթ օրերը ժամը 6էն 8 գարճեալ Սամաթիա Մ. Ճիլմանաքիին գեղարանը, նաև Հիւանդանոց իրեն գիմող պաքատ հիւանդաց ըստ առաջնոյն ըստ ըլլալու պատնայէ ճրի ը կը ծանուցանէ արդոյ հասարակութեան:

Ը Ն Դ Ա Ր Զ Ա Կ

ՕՐԱՑՈՑՑ

1877

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԳՐԻՍՏՈՍԻ

յօրինալ

յերէմիա քահանայէ խաղիլի

Պարունակութիւնը.— Վեհ. կաթողիկոս ամենայն Հայոց, և Բարձրաշնորհ Պատր. Կ. Պօլսոյ: Ազգ. Ընդհ. Ժողով, բաղկացեալ ի 140 անդամոց յակա նէ անուանէ նշանակեալ, և ըստ իւրաքանչիւր դաւառաց Տաճկաստանի:

Ազգ. վարչութիւն, կրօն, և Գաղ. Ժողովոց անդամք և պաշտօնք նոցա:

Ազգային դիւանատուն եւ գործադիր պաշտօնեայք:

Գատաստանական՝ Ուսումնական՝ Տնտեսական խորհուրդ և Ելմտական հոգաբարձութիւն և պաշտօնք նոցա:

Ընդհանուր ցուցակ առաջնորդաց և առաջնորդական տեղապահաց Տաճկաստանի դաւառաց:

Ցուցակ երկսեռ անուանց մկրտելի երախայից պաշտօնապէս աւանդեալ ի նախորդ կըրօնական ժողովէ ի դիւրութիւն ազգայնոց:

Շքանուանք ըստ իւրաքանչիւր աստիճանի և արժանեաց պատկանեալ:

Տաճկաստանի կայսր և կայսերազունք:

Բարձրատիճան նախարարք Օսմանեան տէրութեան:

Հայազգի զանազան պաշտօնատարք Օսմանեան կառավարութեան ի Բ. Գուռն արքունի:

Վիճակագրութիւն բոլոր ազգային վարժարանաց Կ. Պօլսոյ և որքանութիւն Հայազգի երկսեռ աշակերտաց և տարեկան ծախք ուսուցանող վարժապետաց:

Որ բոլոր դաւաճառաց քով կը վաճառի

Ի Գին 3 լըշ

ԳՐԱՏՈՒՆ
ԵՒ
ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
Ա. Մ. ԳԱՐԻՊԵԱՆ
ԹԻԻ 408

Ուղուն Չարչը Շէրիֆ բաշա խանի դէմ

Այս գրատան մէջ կը գտնուին թէ նոր և թէ գործածուաց ամեն լեզուէ գրեանք, նաև գրի և գծագրութեան վերաբերեալ պիտոյքներ ելն:

ՕՍՍԻԱՆՈՒ
ՍԿՈՎՏԻՍԻ ԲԵՐԹՈՂԻՆ

Գ. ԳԱՐՈՒՆ
Բ. Ե. Բ. Ե. Ե. Ե. Ե.
Թ. Թ. Թ. Թ. Թ. Թ.

Սոյն հեղինակին քերթուածոց արժէքը որ մինչև Հոմերոսի հաւասար կը համարին բաղուք յեւրոպացի գրագիտաց, այժմ հայերէն աշխարհաբառ լեզուի թարգմանած ու տպագրուած է, իրաւամբ կարծէ որ գտնուի ամեն հայ բանասիրաց գրատան մէջ, կը վաճառի Մէրճան չարչը գրաւաճառ Սրապեան Պաղատ, սար աղայի և ուրիշ գրաւաճառաց քով:

Գին 5 ղշ

ԲԵՐԹՈՂԻՆ

130 պատկեր, 48 երեսէ բաղկացեալ ընտիր թղթով և կաղմեալ. կեդրոնատեղին է Չարչարեան գործարան Կ. Պօլսոյ Սուլթան Համաթ թիւ 14 կը գտնուի նաև ամեն գրաւաճառաց քով: Գին 40 փարայ: Դպրոցաց համար հարիւրին 10 ղեղջ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՏԷՏԷԱՆ

ՄԱՐԻՕՆՅԱՆՈՐՄԻ
ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆՔԸ
կամ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԱՐՓԱՆՔ
Հեղինակ

ԷՕԺԷՆ ՏԸ ՄԵՐԳՈՒՐ

Կը ծախուի Եֆէի-ճամի Ձիլին. կիրէր ճատտէսի թիւ 8, Ս. Ղ. և Եաղմաճեան գրատունը գին 2 փրանք:

Ամբողջ գործը 2 հատորէ պիտի բաղկանայ:

ԽՄԲԱԳԻՐ
ՏԷՐ ԵՒ ՊԱՏԱՍԻԱՆԱՏՈՒ
ՕԳՍԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ
ԵՆՍՈՒՓԵԱՆ ԽԱՆ ՎԵՐԻ յարկ
Թիւ 7